

قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان

(مصوب ۱۳۷۲/۱/۳۱)

فصل اول- دریای سرزمینی

ماده ۱- حاکمیت جمهوری اسلامی ایران خارج از قلمرو خشکی و آبهای داخلی و جزایر خود در خلیج فارس، تنگه هرمز و دریای عمان بر منطقه‌ای از آبهای متصل به خط مبدأ که دریای سرزمینی نامیده می‌شود نیز حاکمیت دارد.
این حاکمیت همچنین شامل فضائی فوقانی، بستر و نیز بستر دریای سرزمینی می‌باشد.

ماده ۲- حد خارجی. عرض دریای سرزمینی از خط مبدأ ۱۲ (دوازده) مایل دریایی می‌باشد. مایل دریایی برابر ۱۸۵۲ متر است.
جزایر متعلق به ایران اعم از اینکه داخل و یا خارج دریای سرزمینی باشند، طبق این قانون دارای دریای سرزمینی مخصوص به خود هستند.

ماده ۳- خط مبدأ. محاسبه خط مبدأ دریای سرزمینی در خلیج فارس و دریای عمان همان است که در تصویب نامه هیأت وزیران به شماره ۶۷ - ۲۵۰/۲ مورخ ۱۳۵۲/۴/۳۱ تعیین گردیده است. (مصوبه مذکور ضمیمه این قانون می‌باشد) در سایر مناطق و جزایر ملاک حد پست‌ترین جزر آب در امتداد ساحل خواهد بود.
آبهای واقع بین خط مبدأ دریای سرزمینی و قلمرو خشکی و همچنین آبهای واقع بین جزایر متعلقه به ایران که فاصله آنها از یکدیگر از دو برابر عرض دریای سرزمینی تجاوز نکند، جزو آبهای داخلی محسوب و تحت حاکمیت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۴- تحدید حدود. در مواردی که دریای سرزمینی ایران با دریای سرزمینی دول مجاور یا مقابل تداخل پیدا کند مادامی که ترتیب دیگری بین طرفین توافق نشده باشد، حد فاصل بین دریای سرزمینی ایران و آن کشور خط منصفی است که کلیه نقاط آن از نزدیکترین نقاط خطوط مبدأ طرفین به یک فاصله باشد.

ماده ۵- عبور بی‌ضرر. عبور شناورهای خارجی باستثناء موارد مندرج در ماده (۹)، از دریای سرزمین ایران مادامی که مخل نظم، آرامش و امنیت کشور نباشد تابع اصل عبور بی‌ضرر است.
عبور بجز در موارد اضطراری باید با سرعت متعارف و پیوسته انجام گیرد.

ماده ۶- شرایط عبور بی‌ضرر. عبور شناورهای خارجی در صورت مبادرت به هر یک از اقدامات زیر بی‌ضرر تلقی نشده و بر حسب مورد مشمول مقررات جزایی و مدنی خواهد بود.

الف- هر گونه تهدید یا استفاده از زور علیه حاکمیت، تمامیت ارضی و استقلال جمهوری اسلامی ایران یا اقدام به‌رنحو دیگری که ناقض اصول حقوق بین‌الملل باشد.

ب- اقدام به تمرین یا مانور با هر نوع سلاح .

ج- جمع‌آوری هر گونه اطلاعاتی که به زیان امنیت ملی، امور دفاعی یا منافع اقتصادی کشور باشد.

د- هرگونه تبلیغاتی که منظور از آن لطمه‌زدن به امنیت ملی، امور دفاعی و یا منافع اقتصادی کشور باشد.

ه - پرواز و فرود و انتقال هر نوع هواپیما و هلیکوپتر و ادوات نظامی ونیرو به واحدهای شناور دیگر و ساحل.

و- نقل و انتقال افراد، بارگیری یا تخلیه هر نوع کالا و پول برخلاف قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران.

ز- ایجاد هر گونه آلودگی محیط‌زیست دریایی بر خلاف مقررات جمهوری اسلامی ایران.

ح- هر گونه فعالیت صیادی و بهره‌برداری از منابع دریایی.

ط- انجام هر نوع پژوهش علمی، نقشه‌برداری، لرزه نگاری و نمونه‌برداری.

ی- ایجاد اختلال در سیستم‌های ارتباطی یا سایر تأسیسات کشور.

ک- انجام هر نوع فعالیت دیگری که لازمه عبور کشتی نباشد.

ماده ۷- مقررات تکمیلی. به منظور حفظ مصالح کشور و حسن اجرای عبور بی‌ضرر دولت جمهوری اسلامی ایران بر حسب مورد مقررات ضروری دیگر را وضع خواهد کرد.

ماده ۸- تعلیق عبور بی‌ضرر. بمنظور دفاع از امنیت و بنا به مصالح عالیله کشور دولت جمهوری اسلامی ایران می‌تواند عبور و توقف کلیه شناورهای خارجی را در قسمت‌هایی از دریای سرزمینی به حالت تعلیق در آورد.

ماده ۹- مستثنیات عبور بی‌ضرر. عبور شناورهای جنگی، زیر دریایی‌ها، شناورهای با سوخت هسته‌ای و هر نوع وسیله غوطه ور دیگر و همچنین شناورها و زیر دریایی‌های حامل مواد اتمی یا خطرناک و یا زیان آور برای حفظ محیط‌زیست و شناورهای تحقیقاتی خارجی از دریای سرزمین منوط به موافقت قبلی مقامات صالحه جمهوری اسلامی ایران خواهد بود. زیر دریایی‌ها باید در سطح آب و با پرچم برافراشته عبور نمایند.

ماده ۱۰- صلاحیت کیفری. تعقیب، رسیدگی و مجازات جرائم ارتكابی در کشتی‌های در حال عبور از دریای سرزمینی در موارد زیر در صلاحیت مراجع قضائی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

الف- چنانچه اثرات و عواقب جرم متوجه جمهوری اسلامی ایران گردد.

ب- چنانچه جرم ارتكابی محل صلح و نظم و آرامش داخلی و یا نظم عمومی دریای سرزمینی باشد.

ج- چنانچه فرمانده کشتی یا نماینده دیپلماتیک یا کنسولی دولت صاحب پرچم کشتی تقاضای کمک و رسیدگی نماید.

د- چنانچه رسیدگی و تعقیب برای مبارزه با قاچاق موادمخدر و روان گردان ضروری باشد.

ماده ۱۱- صلاحیت مدنی. مقامات ذیصلاح دولت جمهوری اسلامی ایران می‌توانند در موارد زیر به منظور اجرای قرار تأمین و یا احکام محکومیت، نسبت به متوقف کردن تغییر مسیر و یا توقیف کشتی و بازداشت سرنشینان آن اقدام نمایند.

الف- کشتی از آبهای داخلی ایران خارج و در دریای سرزمینی در حرکت باشد.

ب- کشتی در دریای سرزمینی ایران متوقف باشد.

ج- کشتی در حال عبور از دریای سرزمینی باشد مشروط بر اینکه منشأ قرار تأمین و یا حکم محکومیت، تعهدات و یا الزامات ناشی از مسئولیت مدنی همان کشتی باشد.

فصل دوم- منطقه نظارت

ماده ۱۲- تعریف. منطقه نظارت منطقه‌ای است که در مجاورت دریای سرزمینی که حد خارجی آن از مبدأ ۲۴ مایل دریای باشد.

ماده ۱۳- صلاحیت مدنی و کیفری. به منظور پیشگیری از نقض قوانین و مقررات کشور از جمله مقررات امنیتی، گمرکی، دریائی، مالی، مهاجرتی، بهداشتی، زیست محیطی و تعقیب و مجازات متخلفین، دولت جمهوری اسلامی ایران در منطقه نظارت اقدامات لازم را معمول خواهد داشت.

فصل سوم- منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره

ماده ۱۴- حقوق حاکمه و صلاحیت در منطقه انحصاری اقتصادی. حقوق حاکمه و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران در ماورای دریای سرزمینی که منطقه انحصاری اقتصادی نامیده می‌شود به شرح زیر اعمال می‌گردد:

الف- اکتشاف و بهره‌برداری و حفاظت و اداره کلیه منابع طبیعی جاندار و بیجان بستر دریا و آبهای روی آن و انجام سایر فعالیت‌های اقتصادی مرتبط با بهره‌برداری از آب، باد و جریان‌های دریائی جهت تولید انرژی .

حقوق مذکور در این منطقه انحصاری است.

ب- وضع و اجرای قوانین و مقررات مناسب به ویژه در زمینه فعالیت‌های زیر:

۱- احداث و استفاده از جزایر مصنوعی و سایر تأسیسات و بناها و تعبیه کابل و لوله‌های زیر دریائی و تعیین حریم‌های امنیتی و ایمنی مربوط.

۲- انجام هر گونه پژوهش.

۳- حفاظت و حمایت از محیط‌زیست دریائی.

ج- اعمال حقوق حاکمه که بموجب معاهدات بین المللی و منطقه‌ای تفویض شده است.

ماده ۱۵- حقوق حاکمه و صلاحیت در فلات قاره. حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران نسبت به فلات قاره که دنباله طبیعی قلمرو خشکی و شامل بستر و زیر بستر مناطق دریائی مجاور و ماورای دریای سرزمینی ایران می‌باشد نیز طبق مفاد ماده (۱۴) بر حسب مورد اعمال می‌گردد.

ماده ۱۶- فعالیت‌ها و اقدامات ممنوعه. انجام فعالیت‌ها و تمرینات نظامی بیگانه جمع‌آوری اطلاعات و هر گونه عملی که با منافع و حقوق جمهوری اسلامی ایران در منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره منافات داشته باشد ممنوع است.

ماده ۱۷- فعالیت، کاوش و تحقیقات علمی. انجام هر گونه فعالیت جهت دستیابی به اشیاء مغروق، کاوش و تحقیقات علمی در منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره منوط به اجازه مقامات ذیربط جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۱۸- حفظ محیط‌زیست و منابع طبیعی. دولت جمهوری اسلامی ایران جهت حفاظت و حمایت از محیط‌زیست دریائی و استفاده مطلوب از منابع جاندار و سایر ذخائر منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره اقدامات لازم را معمول خواهد داشت.

ماده ۱۹- تعیین حدود. حدود منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره جمهوری اسلامی ایران مادامی که به موجب موافقتنامه‌های دو جانبه تعیین نشده باشد منطبق بر خطی خواهد بود که کلیه نقاط آن از نزدیکترین نقاط خطوط مبدأ طرفین به یک فاصله باشد.

ماده ۲۰- صلاحیت‌های کیفری و مدنی. جمهوری اسلامی ایران صلاحیت‌های کیفری و مدنی خود را درباره متخلفین از مقررات منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره اعمال و بر حسب مورد نسبت به بازرسی و یا توقیف آنها اقدام خواهد کرد.

ماده ۲۱- حق تعقیب فوری. دولت جمهوری اسلامی ایران حق تعقیب فوری متخلفین از مقررات مربوط به آبهای داخلی، دریای سرزمینی، منطقه نظارت منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره را در مناطق مزبور و دریای آزاد، برای خود محفوظ می‌دارد.

فصل چهارم- مواد نهائی

ماده ۲۲- آیین‌نامه‌های اجرائی. هیأت وزیران حدود اختیارات و مسئولیت‌های وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مجری این قانون را تعیین خواهد نمود. وزارتخانه‌ها و سازمانهای مزبور مکلفند ظرف یکسال از تاریخ تصویب این قانون آیین‌نامه‌های اجرائی لازم را تهیه و به تصویب هیأت وزیران برسانند. مادامی که آیین‌نامه‌های اجرائی جدید به تصویب نرسیده‌اند، آیین‌نامه و نظامنامه‌های موجود معتبر خواهند بود.

ماده ۲۳- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن لغو می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ سی و یکم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۲/۲/۱۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.